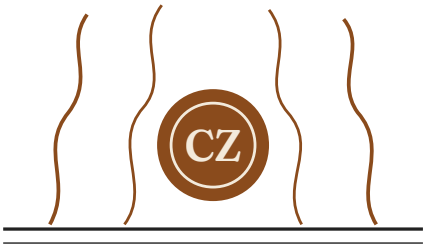
WARIES MISDAADREEKS · Nº 162

Gerookt in Edam-Volendam

De zaak van de anonieme notulen

Archiefdoos 41 van het Volendammer Rokersgilde De Walm
Verenigingsarchief en notulen · een misdaadpuzzel

UITGEVERIJ WARIES

AAN DE LEZER

Dit is een puzzelboek, geen roman. Wat u in handen hebt, is een archiefdoos: de stukken die het bestuur van een Volendams palingrokersgilde in de zomer van 2025 heeft verzameld nadat het vier anonieme brieven kreeg – brieven in de vorm van notulen, die citeerden uit een verzegelde vergadering van dertig jaar eerder.

Het bestuur heeft betaald. Op de kaasmarkt in Edam verdween een envelop met € 11.344,51 uit een rookkast. Daarna heeft het bestuur de doos gesloten zonder te zeggen wie de brieven schreef. De archivaris heeft alles bewaard, niets weggelaten en niets uitgelegd. Wie het archief leest, kan het zelf.

BEANTWOORD DEZE VRAGEN

1. Wie schreef de anonieme notulen?
2. Welke woorden in de eerste brief verraden de schrijver, en waarom kon alleen hij of zij die kennen?
3. Op welk moment verdween de envelop uit de rookkast, en waarom kan niemand anders dan de dader hem hebben gepakt?
4. Waar is het geld gebleven, en waarom noemde de schrijver het ‘vereffend’?
5. Wat werd er op 14 juni 1995 besloten, en wie werd daardoor dertig jaar lang ten onrechte verdacht?

ZO WERKT HET

Lees de stukken in volgorde. Maak aantekeningen op de werkbladen achterin (vanaf p. 66). Vul het antwoordformulier in (p. 72) voordat u verder bladert. Loopt u vast, dan staan er hints in drie niveaus (p. 74); ze zijn op hun kop gedrukt, zodat u niet per ongeluk te veel leest. Pas daarna opent u de verzegelde oplossing.

Alles wat u nodig hebt, staat in de doos. Niet elk stuk is belangrijk, en niet iedereen zegt de waarheid.

SPEELDUUR 2 tot 4 uur · alleen of samen · pen en potlood handig

---

INVENTARIS

Archiefdoos 41 · ‘De anonieme notulen’ · gesloten 1 september 2025

WOORD VOORAF VAN DE ARCHIVARIS 6

1 · Bestuur en leden, uittreksel ledenregister 7

DEEL A · UIT HET OUDE ARCHIEF 10

2 · Huishoudelijk reglement, uittreksel 11

3 · Verslag kascommissie, ALV 11 mei 1995 12

4 · Notulen bestuursvergadering 14 juni 1995 13

5 · Gildeblad De Walm, juli 1995 15

6 · Zakboekje van Arie Bond 15

7 · Nalatenschap Cor Zwarthoed: map ‘Bestuur 1995’ 16

8 · Secretariaat 1995, archiefregisters en kasboek 18

DEEL B · HET VOORJAAR VAN 2025 21

9 · Notulen bestuursvergadering 12 maart 2025 22

10 · Notulen bestuursvergadering 14 mei 2025 23

11 · Schenkingsbrief N. Kwakman 25

12 · Anonieme notulen nr. 1 26

13 · Notulen extra vergadering 4 juni 2025 27

14 · Gildeblad mei–juni 2025: ‘Met de hul naar Edam’ 28

DEEL C · DE ENVELOP 30

15 · Proces-verbaal van opening, 14 juni 2025 31

16 · Inhoud van de envelop 32

17 · Notulen besloten vergadering 14 juni 2025 34

18 · Anonieme notulen nr. 2 36

19 · Notulen extra vergadering 23 juni 2025 37

DEEL D · DE KAASMARKT 38

20 · Notulen bestuursvergadering 9 juli 2025 39

21 · Draaiboek 6 augustus en plattegrond 41

22 · Marktblad kaasmarkt Edam 43

23 · Anonieme notulen nr. 3 44

24 · Notulen extra vergadering 4 augustus 2025 45

25 · Kasopname 5 augustus 2025 46

26 · Rookstaat en keuringsrapport 47

27 · Thermograafstrook linkerkast 48

WOORD VOORAF VAN DE ARCHIVARIS

In de archiefkamer van De Walm staan veertig grijze dozen. Er zitten zeventig jaar notulen in, ledenlijsten, Gildebladen, oorkondes van rookwedstrijden die niemand zich meer herinnert, en een schoenendoos met foto's van mannen die op de Dijk een paling omhooghouden alsof het een prijs is. Deze doos is de eenenveertigste.

Op woensdag 13 augustus 2025 heeft het bestuur mij gevraagd alle stukken bijeen te brengen die te maken hebben met wat in de vergaderingen 'de anonieme notulen' is gaan heten: vier brieven die tussen 2 juni en 11 augustus 2025 in de brievenbus van het clubhuis lagen, geschreven in de vorm van notulen, en alles wat het bestuur daarna heeft gedaan, besloten en verklaard. Op maandag 1 september heeft het bestuur de zaak gesloten. Waarom het dat deed zonder te zeggen wie de brieven schreef, staat in mijn slotnotitie (stuk 35).

Ik heb de stukken in tijdsvolgorde gelegd, op één uitzondering na: wat uit het oude archief komt (1995 en eerder), ligt vooraan in deel A. Zonder die stukken valt de rest niet te begrijpen. Handgeschreven stukken heb ik overgetypt; de regels heb ik gelaten zoals ze waren, ook waar de spelling of de rekensom niet klopt. Ik heb niets weggelaten, behalve wat in een notulenpunt over de schoorsteen van het rookhuis of de prijs van beukenhoutkrullen ging, en dat heb ik dan aangegeven.

Waar ik iets toevoeg, staat het in kleine letters met een streep ervoor, zoals hieronder. Ik oordeel niet. Dat is niet het werk van een archivaris, en in dit geval zou het ook niet gepast zijn: ik ben zelf lid van de gilde, ik zat bij een deel van de vergaderingen, en ik heb op 6 augustus voor de volledigheid ook mijn eigen verantwoording afgelegd.

> Bij stukken staat steeds wie ze schreef, wanneer en waar ze vandaan komen. Tijden in notulen zijn de tijden die de notulist opschreef. Alle bedragen in guldens zijn bedragen uit 1995; de omrekening naar euro's gebeurt in dit archief, net als bij de bank, tegen de vaste koers van 2,20371.

Lotte Tol, archivaris
Volendam, 1 september 2025

STUK 1

BESTUUR EN LEDEN

Uittreksel uit het ledenregister, bijgewerkt door de archivaris tot 1 september 2025

Wie in Volendam een naam zoekt, zoekt er ook de bijnaam bij. Met een handvol achternamen voor een heel dorp heeft de Haven altijd een tweede naam nodig gehad: naar de vader, de moeder, het werk of iets wat iemand ooit gezegd heeft. Het ledenregister van De Walm houdt ze sinds 1951 netjes bij, in een eigen kolom. In de stukken komen de bijnamen soms terug; daarom staan ze hier.

Naam	Bijnaam	Geb.	Lid	Functies
Cor Zwarthoed	*Cor van de Dijk*	1930–2019	1951	oprichter; voorzitter 1972–2001; erelid
Piet Kwakman	*Piet de Kas*	1942	1960	penningmeester 1980–1995; sinds 2023 in een verpleeghuis
Arie Bond	*Arie van Trijn*	1941–2010	1958	kasbewaarder Weduwen- en Wezenkas 1983–1995
Klaas Veerman	*Klaas Rook*	1951	1968	bestuurslid sinds 1990; eigen rokerij aan de Haven
Jaap Schilder	*Jaap de Pen*	1961	1979	secretaris 1992–2005; voorzitter sinds 2019
Gré Tuijp	*Gré van Kees*	1954	1975	bestuurslid sinds 2011 (rookhuis en dracht)
Nico Kwakman	*Nico van Piet*	1976	1994	secretaris sinds 2019; zoon van Piet Kwakman
Marga Mooijer-Bond	*Marga van Arie*	1973	2012	penningmeester sinds 2021; dochter van Arie Bond
Lotte Tol	–	1996	2022	archivaris sinds 2023; geen bestuurslid, zit zonder stem bij vergaderingen

BESTUUR JUNI 1995

C. Zwarthoed, voorzitter
J. Schilder, secretaris
P. Kwakman, penningmeester
K. Veerman, lid

Dagelijks bestuur: voorzitter en secretaris.
Kasbewaarder (geen bestuurslid): A. Bond.

BESTUUR 2025

J. Schilder, voorzitter
N. Kwakman, secretaris
M. Mooijer-Bond, penningmeester
K. Veerman, lid
G. Tuijp, lid

Archivaris (zonder stem): L. Tol.

UIT HET CONCEPT VAN HET JUBILEUMBOEK '75 JAAR DE WALM' (L. TOL, 2025)

De Walm werd opgericht in het voorjaar van 1951, in de achterkamer van een café aan de Haven, door elf palingrokers. In de oprichtingsakte staat waarom: 'om het ambacht te bewaren en elkaars weduwen niet te vergeten'. Dat tweede was geen beeldspraak. Wie in die jaren aan de Haven rookte, viste vaak ook, of had een broer of zoon op het water, en een vrouw die alleen achterbleef, stond er zonder kas niet goed voor. Zo ontstond, nog vóór het eigen rookhuis, de Weduwen- en Wezenkas: een vierde van de contributie, beheerd door een kasbewaarder die iedere maand met een envelop langs de deuren ging.

Het rookhuis kwam in 1958, achter de Haven, met vier gemetselde kasten en een schoorsteen die de buren nog jaren 'de walm' noemden. De naam bleef aan de gilde hangen. In de jaren zestig en zeventig rookten de leden er om beurten, wedstrijden werden er beoordeeld door rokers uit Monnickendam en Marken, en wie won, kreeg een oorkonde en een jaar lang plagerijen. Na de jaren tachtig werd het stiller. Rokerijen sloten of gingen over op een groot bedrijf; de leden werden ouder. Maar de gilde bleef: een clubhuis waar op woensdagavond koffie wordt gezet, een rookhuis dat op zaterdag draait voor wie geen eigen kast meer heeft, een keurmerk dat ieder jaar wordt verdedigd, en een kas waar nog altijd vier weduwen een bijdrage uit krijgen.

Wie de notulen van zeventig jaar doorleest, ziet vooral gewone dingen: de prijs van beukenhout, een nieuwe schoorsteen, ruzie over de botterdag, een lid dat te laat zijn contributie betaalt en in de notulen 'nog een week' krijgt. Het zijn notulen van mensen die elkaar al hun hele leven kennen, en die daarom veel niet opschrij-

STUK 2

HUISHOUDELIJK REGLEMENT

Uittreksel. Tekst zoals vastgesteld in 1988; ongewijzigd van kracht in 2025

ARTIKEL 7 · BESLOTEN VERGADERINGEN

7.1 Het bestuur kan een vergadering of een agendapunt besloten verklaren wanneer de eer van een lid of het belang van de gilde dat vraagt.

7.2 De secretaris maakt van het besloten deel afzonderlijke notulen. Hij zendt het concept aan de aanwezige bestuursleden, met uitzondering van het lid wiens zaak behandeld wordt. Na vaststelling worden de concepten aan de secretaris teruggegeven en vernietigd.

7.3 De vastgestelde notulen worden in een verzegelde envelop bij het archief gevoegd. Op de envelop staat de datum waarop zij geopend mag worden. Die datum ligt ten minste tien en ten hoogste dertig jaar na de vergadering.

7.4 Het dan zittende bestuur opent de envelop in vergadering, in bijzijn van de archivaris, en maakt van de opening proces-verbaal. Het beslist daarna over openbaarmaking.

ARTIKEL 11 · WEDUWEN- EN WEZENKAS

11.1 Een vierde van de contributie gaat naar de Weduwen- en Wezenkas, waaruit de weduwen en wezen van overleden leden een maandelijkse bijdrage ontvangen.

11.2 De kas wordt bijgehouden door een kasbewaarder. Hij doet de uitkeringen, int de bijdragen en houdt het kasboek. Hij mag op de rekening van de kas storten, niet opnemen.

11.3 Opnemen van de rekening van de kas kan alleen de penningmeester. Hij ziet toe op de kasbewaarder.

11.4 De kascommissie onderzoekt jaarlijks de kas en brengt verslag uit aan de algemene ledenvergadering.

ARTIKEL 12 · ROOKSTAAT

12.1 Bij iedere rookbeurt van de gilde, in het rookhuis of daarbuiten, wordt per kast een rookstaat bijgehouden. Daarin wordt iedere opening van een kastdeur genoteerd met tijd, handeling en paraaf.

12.2 De rookstaten worden met de overige keurstukken bewaard in de keurmap.

ARTIKEL 14 · ARCHIEF

14.1 De archivaris beheert het archief en houdt een bezoekersregister bij. Hij woont de bestuursvergaderingen bij zonder stem wanneer het archief ter sprake komt.

> Artikel 12 werd in 1988 opgenomen voor het keurmerk van de gilde. Wie de deur van een rookkast opent, laat warmte en rook ontsnappen; een kast die te vaak opengaat, levert geen gelijkmatige paling. Daarom wordt elke opening geteld.

STUK 3

VERSLAG VAN DE KASCOMMISSIE

Uitgebracht op de algemene ledenvergadering van donderdag 11 mei 1995. Doos 7

VERSLAG KASCOMMISSIE
WEDUWEN- EN WEZENKAS 1994

De ondergetekenden hebben op dinsdag 2 mei 1995 in het clubhuis de boeken van de Weduwen- en Wezenkas over het jaar 1994 onderzocht, met het kasboek, de bankafschriften en de kwitanties van de uitkeringen.

1. De uitkeringen aan weduwen en wezen zijn in 1994 juist en op tijd gedaan. De commissie heeft van alle uitkeringen een kwitantie gezien.

2. Het saldo op de rekening van de kas lag per 31 december 1994 ƒ 31.200,- lager dan volgens het kasboek het geval had moeten zijn.

3. In februari, maart en april 1995 zijn door de kasbewaarder een aantal stortingen op de rekening gedaan die niet uit contributies of uit terugbetalingen voortkomen en waarvan de herkomst in het kasboek niet is verantwoord.

4. Na deze stortingen resteert per 30 april 1995 nog een verschil van ƒ 6.200,-.

5. De commissie kan de kas over 1994 niet goedkeuren. Zij adviseert het bestuur de zaak met de kas-

bewaarder te bespreken en de leden op de hoogte te houden.

Volendam, 2 mei 1995
H. Plat J. Sombroek

3B · UIT DE NOTULEN VAN DE ALGEMENE LEDENVERGADERING, DONDERDAG 11 MEI 1995

5. Verslag kascommissie. H. Plat leest het verslag voor. Het blijft stil. W. Tol vraagt wie de stortingen heeft gedaan. H. Plat: 'De kasbewaarder. Dat mag, storten. Waar het geld vandaan komt, staat er niet bij.' De voorzitter verzoekt de vergadering geen namen te noemen zolang het bestuur de zaak niet heeft uitgezocht. 'Wij zijn een gilde, geen rechtbank.' J. Sombroek vraagt of de uitkeringen aan de weduwen doorgaan. De penningmeester antwoordt dat geen weduwe één cent zal missen; 'daar sta ik voor in'.

Besluit: het verslag wordt voor kennisgeving aangenomen. Het bestuur komt erop terug.

6. Paling. K. Veerman meldt dat de prijs van beukenhoutkrullen weer is gestegen. (...)

Arie Bond was op deze vergadering aanwezig; volgens de presentielijst zat hij achterin. In de notulen staat niet dat hij iets heeft gezegd. De W. Tol uit deze notulen is mijn grootvader; hij overleed in 2001.

STUK 4

NOTULEN BESTUURSVERGADERING

Woensdag 14 juni 1995. Openbare notulen, getypt door de secretaris. Doos 9, map 'Notulen 1995'

ROKERSGILDE DE WALM - VOLENDAM
Notulen van de bestuursvergadering van woensdag 14 juni 1995,
aanvang 20.00 uur, clubhuis.

Aanwezig: C. Zwarthoed (voorzitter), J. Schilder (secretaris), P. Kwakman (penningmeester, tot 20.55 uur), K. Veerman.

1. Opening. De voorzitter opent de vergadering en heet allen welkom. Hij deelt mee dat punt 3 besloten wordt behandeld.

2. Notulen 10 mei. Worden ongewijzigd vastgesteld.

3. Weduwen- en Wezenkas. Dit punt is besloten behandeld van 20.40 uur tot 21.35 uur. Zie de verzegelde bijlage ingevolge art. 7 H.R. Voor de leden wordt het volgende meegedeeld: de verschillen in de kas zijn opgehelderd en volledig aangezuiverd; de penningmeester treedt per 1 juli om gezondheidsredenen af; de kasbewaarder heeft het bestuur verzocht zijn taak neer te leggen. Het bestuur dankt beiden voor vele jaren inzet.

4. Rookhuis. De nieuwe schoorsteen is besteld. K. Veerman houdt toezicht. (...)

5. Botterdag. De gilde rookt op de botterdag zoals ieder jaar. Opgave bij de secretaris.

6. W.v.t.t.k. K. Veerman vraagt of het bestuur ‘nu klaar is met papier’. De voorzitter antwoordt bevestigend.

7. Sluiting. Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter om 22.10 uur de vergadering onder dankzegging voor ieders aanwezigheid.

J. Schilder, secretaris

W.v.t.t.k.: ‘wat verder ter tafel komt’, de rondvraag in de notulen van die tijd. Het weggelaten stuk van punt 4 gaat over de prijs van de schoorsteen.